

Епізоотична ситуація і профілактика заразних хвороб коней в Україні

Галатюк О.Є., Бегас ВЛ., Каньовський А.І.

Житомирський національний агроєкологічний університет

Актуальність. Від якісного і стабільного ветеринарного забезпечення кінних господарств, виконання всіх профілактичних заходів залежить стабільна благополучна епізоотична ситуація і успішний розвиток кінних господарств [1]. Найбільш небезпечними з них є інфекційна анемія, сап, парувальна хвороба, африканська чума. При виникненні цих захворювань коней знищують, оскільки вони лікуванню не підлягають [1, 2, 6, 8]. Коні, хворі бабезіозами, сетаріозом, гастрофільозами дуже важко хворіють і за відсутності відповідного лікування можуть загинути. Деякі заразні захворювання коней небезпечні для людини. Ринопневмонія коней поширена у всіх племінних господарствах світу і завдає великих економічних збитків [1].

Матеріали і методи. Метою нашої роботи було вивчення епізоотичної ситуації щодо заразних хвороб коней в Україні. Епізоотична ситуація щодо інфекційних хвороб коней в Україні вивчалася нами протягом останніх 27 років на основі ретроспективного дослідження і результатів власних досліджень кінних господарств.

Результати досліджень. На даний час основний племінний генофонд розміщений у 82 господарствах, де знаходяться від 20 і більше конематок. У даних господарствах знаходяться 389 жеребців-плідників і 2883 кобили. У всіх племінних кінних господарствах зустрічаються такі паразитарні захворювання, як стронгілоїдоз, стронгілози, параскаридоз, оксіуроз, гастрофільоз. Крім того в племінних господарствах часто виникає лептоспіроз і герпесвірусні інфекції коней першого і другого типів. Лептоспіроз у коней поширений по всій території України. Захворювання протікає у формі імунізуючої субінфекції, в окремих господарствах відмічається клінічний прояв хвороби, який характеризується кон'юнктивітами, ринітами, дерматитами, абортами на останньому місяці жеребності, розвитком сліпоти у окремих тварин. У неблагополучних щодо лептоспірозу господарствах збільшується кількість реагуючих коней в РМА в титрах 1:50-1:100 до 50 % і більше, при цьому з'являється 2 % і більше за тварин у яких антитіла в РМА в титрах 1:200 і вище. У таких господарствах у коней знижується апетит, вони швидко худнуть, окремі можуть загинути, у лошат відзначають риніти і бронхопневмонії. При розтині виявляють жовтяничність підшкірної клітковини, гепатит або цироз печінки, гломерулонефрит.

Регулярно, щороку, у незначній частині конематок спостерігаються народження нежиттєздатних лошат, аборти, народження мертвих лошат. Нами розроблені методи діагностики герпесвірусної інфекції першого типу коней в РЗГА, РН, РДП,

ПЛР, а герпесвірусної інфекції другого типу в РДП. Проведені дослідження засвідчили, що в деяких кінних заводах поширена герпесвірусна інфекція першого і другого типів, гельмінтози і лептоспіроз. При дослідженні тварин на кінних заводах серопозитивними в РДП були 39,7 % коней до першого, 48,3 % до другого серотипу герпесвірусу коней. При цьому у 35,7 % коней одночасно в сироватці крові виявили антитіла до обох типів вірусів. У хворих ринопневмонією конематок спостерігали пізні аборти на 8-11 місяцях жеребності. Частина конематок народжувала нежиттєздатний приплід, який гинув протягом двох-трьох днів. У 2006-2007 роках масові спалахи респіраторної форми ринопневмонії, обумовлені герпесвірусом першого типу відмічалися в індивідуальних господарствах Волинської, Рівненської, Чернігівської, Тернопільської, Житомирської, Київської, Хмельницької, Вінницької областях. У окремих коней при сумісному перебігу герпесвірусної інфекції першого і другого типів клінічні ознаки захворювання виявлялися нервовою формою або пневмонією, які дуже важко піддавалися комплексному лікуванню.

У неблагополучних господарствах відносно ринопневмонії жеребних кобил краще вакцинувати перший раз на першому-третьому місяцях жеребності, наступний раз - через три-чотири місяці, проте не пізніше ніж за 4 місяців до жереблення. Вакцинацію лоша́т проводять перший раз в 10 денному віці. При цьому проводять термометрію, здорових лоша́т вакцинують, а з підвищеною температурою піддають симптоматичному лікуванню. Другий раз вакцинацію проводять в 3-місячному і третій раз - 5-6 місячному віці, не пізніше ніж за 3-4 тижні до відлучення. При масових спалахах захворювання в регіонах виникає необхідність проводити вакцинацію для коней і в індивідуальних господарствах. Хворих тварин ізолюють і піддають симптоматичному лікуванню, яке передбачає застосування розробленого нами препарату СЕГП, антибіотиків (лінкоміцин гідрохлорид або інтраміцин або пенбекс) і використання імуномодуляторів (амізон, ізамбен).

Профілактика і оздоровлення при лептоспірозі здійснюється шляхом застосування варіанту вакцини з відповідними серогрупами лептоспір, виявленими в господарстві. Перед застосуванням вакцини проводять поголовне дослідження в РМА. Через 10 днів після застосування вакцини коней, які мають титри В РМА 1:200 і більше піддають санації антибіотиками (лінкоміцин гідрохлорид, фармазін, інтраміцин).

Профілактика гельмінтозів досягається в результаті утримання коней згідно ветеринарно-санітарним нормам. Кожну добу проводять очищення стаєнь від гною і організовують його біотермічне знезараження до використання на полях або пасовищах, що сприяє розриву циклу розвитку паразитів. У племінних господарствах дегельмінтизацію дорослого поголів'я проводять навесні і восени, а спортивного поголів'я, молодняка від 1 до 3 років - 4 рази на рік з інтервалом 90 днів. Дегельмінтизацію племінних лоша́т починають з 14-добового і проводять з інтервалом 45-60 днів до 12-місячного віку. Підбір антигельмінтиків широкого спектру дії і попередню їх апробацію проводять на малоцінних конях. Антигельмінтні препарати застосовують відповідно до настанови залежно від наявності різних видів гельмінтів (табл. 1).

Таблиця 1 - Антигельмінтні препарати і способи їх застосування для коней

№ п/п	Препарат	Доза	Спосіб застосування	Ендопаразитози
1.	На основі фенбендазолу (фенкур, панакур, фенбендазолу гранулят 22,2%, панакура гранулят 22,2%)	7,5-10 міліграм/кг	Одноразово з кормом	Параскаридоз, стронгілятози, стронгілоїдоз, аноплоцефалоїдоз, оксіуроз
2.	На основі альбендазола (альбен, атазол, вальбазен, анвермін і ін.)	6,8 міліграм/кг	Одноразово з кормом	Параскаридоз, стронгілятози, стронгілоїдоз, аноплоцефалоїдоз, оксіуроз
3.	Пасти ринтал, пірантел	6 міліграм/кг, 12,5 міліграм/кг	На корінь язика	Параскаридоз, стронгілятози, стронгілоїдоз, аноплоцефалоїдоз, оксіуроз
4.	Піперазин	0,5 г/кг ж. ваги	Раз на добу, 2 днів. пір'яд	Параскаридоз, стронгілятози, стронгілоїдоз, оксіуроз
5.	Універм	50 міліграм/кг (5Г/100 кг) маси	Одноразово з кормом	Параскаридоз, стронгілятози, стронгілоїдоз, аноплоцефалоїдоз, оксіуроз, парафіляріоз, ринестроз, онкоцеркоз
6.	Івомек, івермек, дектомакс	1 см3 на 50 кг маси	Підшкірно	Параскаридоз, стронгілятози, стронгілоїдоз, аноплоцефалоїдоз, оксіуроз, парафіляріоз, ринестроз, онкоцеркоз
7.	Пасти екваланова, зквісектова, еквест, бровер-мекгин-гель, абомітел плюс	1 ділення на 100 кг маси	На корінь язика	Параскаридоз, стронгілятози, стронгілоїдоз, аноплоцефалоїдоз, оксіуроз, парафіляріоз, ринестроз, онкоцеркоз
8.	Бронтел комбігель	1 ділення на 100 кг маси	На корінь язика	Параскаридоз, стронгілятози, стронгілоїдоз, аноплоцефалоїдоз, оксіуроз, парафіляріоз, ринестроз, онкоцеркоз, сетапіроз.

Через 10 днів після дегельмінтизації відправляють проби фекалій для визначення ефективності дії препаратів і проводять механічне очищення і дезінвазію приміщень. Постійно контролюють ефективність дії антигельмінтиків і при необхідності здійснюють заміну. З метою профілактики гельмінтозів у коней необхідно упроваджувати випас коней на культурних пасовищах або за допомогою електропастуха. Нами розроблена «Технологія вирощування коней за допомогою електропастуха і оздоровлення від гельмінтозів і лептоспірозу (Патент 36030 А, Україна, 2003)». Застосування технологічних прийомів дозволяє кожні 5-6 днів перекидати табун коней з однієї площі на іншу і контролювати стан пасовища. Регулярне переміщення тварин на чисті ділянки сприяє оздоровленню від гельмінтозів, оскільки личинки гельмінтів за цей період не стають інвазійними і не заражають коней.

Нами встановлений на кінних заводах і племінних фермах асоційований перебіг герпесвірусної інфекції першого і другого типів, лептоспірозу і гельмінтозів. Тому з метою профілактики даних захворювань диспансеризацію необхідно проводити восе-

Розділ 4. Інфекційні хвороби. Епізоотологія

ни (жовтень-листопад) і на весні (квітень-травень). При проведенні диспансеризації, окрім умов утримання і годівлі, проводять серологічні дослідження на лептоспіроз, герпесвірусну інфекцію першого і другого типів, а також копрологічні, імунобіохімічні дослідження в кобил, жеребців-плідників і 10 % молодняка.

Висновки

1. В Україні постійно зустрічаються інфекції, обумовлені герпесвірусами коней першого і другого типів та гельмінтози.
2. При профілактиці гельмінтозів необхідно проводити раціональні дегельмінтизації поголів'я залежно від віку, умов експлуатації і утримання тварин. Вирощування коней на культурних пасовищах або за допомогою електропастуха дозволяє профілювати сумісний перебіг гельмінтозів з лептоспірозом.
3. У племінних господарствах необхідно регулярно проводити заходи направлені на профілактику гельмінтозів, лептоспірозу, інфекцій, обумовлених герпесвірусами коней першого і другого типів.

Список літератури

1. Галатюк, О.Є . Профілактика та лікування заразних хвороб коней / О. Є. Галатюк . - Житомир: Видавництво «Рута», - 2009. - 380 с.
2. Юров, К.П. Инфекционная анемия // Инфекционные болезни лошадей. 2000. - С. 37-57. 3. Allen, G.P. Equine rhinopneumonitis //OIE Manual of Standards for Diagnostic Tests and Vaccines. 4th edn., Eds: M. Trusczynski, J.E. Pearson, S. Edwards and B. Schmitt, OIE Press. - Paris. - 2000. - P. 565-575. 4. Evaluation of Enzyme-Linked Immunosorbent Assay for Titration of Antibody to Equine Herpesvirus Type 1 / T. Sugiura, T. Kondo. T. Matsumura, H. Imagawa, M. Kamada, T. Ihara //J. Equine Sci. - 1997 - Vol. 8, N3 - P. 57-61. 5. Galatyuk, O., Kanyovsky, A. Proflylaxis of equine rhinopneumonia. Proceedings Ю* International Congress of World Equine Veterinary Association, Moscow, Russia, - 2008. - P. 437-439. 6. In vivo dynamics of equine infectious anemia viruses emerging during febrile episodes: Insertions duplications at the principal neutralizing domain / V. H. Zheng, H. Sentsui, T. Nakaya et. al. //1. Virol. -1997. - Vol. 71. - № 7. - P. 5031-5039. 7. Official site of O.I.E. [Електрон, ресурс]. - спосіб доступу: URL:<http://www.oie.int/eng/enIndex.htm>. 8. Sellon, D.C. Equine infections anemia // Vet. Clin. North. Am. Equine Prac.-1993. - Vol. 9. - №2. - P. 321-336.

EPIZOOTIC SITUATION AND PROPHYLAXIS OF INFECTIOUS DISEASES OF HORSES IN UKRAINE

Galatyuk A.E., Behas V.L., Kanyovsky A.I.
Zhytomyr National Agroecological University

Epizootic situation at infectious diseases of horses in Ukraine is presented in the article. The wide circulation of helminthosis and herpesvirus infections of 1 and 2 types in horse farms is established. Preventive measures directed on spreading of infectious diseases of horses are developed.